

בגן של רבנו ז"ל

בגן של רבנו כנגד ג"ן פרשיות שבתורה, בעזרת השם יתברך נשתדל להכניסכם בגנו של רבנו, ולסיים על הסדר את כתביו של רבנו נחמן מברסלב ז"ל סימן אחר סימן כך שבסוף השנה הזאת תזכו לסיים, או אפילו בחלקם כתביו של רבנו ז"ל, השם יהיה בעזרכם ובעזרי

מצורע

קיצור ליקוטי מוהר"ן

נר - ויהי מקץ שנתים ימים

א. צריך לשמור מאד את הזכרון שלא יפל לשכחה דהינו שיזכר תמיד בעלמא דאתי ולא ישכח. וכך ראוי להיות מנהג איש הישראלי, שתכף בבקר בהקיצו משנתו מיד כשיפתח את עיניו קדם שיעשה שום דבר יזכיר את עצמו תכף בעלמא דאתי וזהו זכרון בכלליות. ואחר כך צריך להמשיך הזכרון בפרטיות דהינו שיגדיל דעתו בכל מחשבה דבור ומעשה. ולהסתכל ולהתבונן היטב על כל הסבות והענינים שהשם יתברך מזמין לו ומגלגל עמו בכל יום ויום, כי כל יום יש בו מחשבה דבור ומעשה משנה מחברו. וצריך שתדע שהשם יתברך מצמצם אלקותו מאין סוף ואין תכלית עד נקדת המרכז של עולם הגשמי שהאדם עומד עליו. ומזמין לכל אדם מחשבה דבור ומעשה לפי היום ולפי המקום ולפי האדם ומלביש לו בהם רמזים כדי לקרבו לעבודתו. בכן צריך להסתכל על כל זה להגדיל דעתו ושכלו להבין הרמזים שהשם יתברך מרמז לו בהם להתקרב אליו בכל פעם מכל מקום שהוא. כי בכל הענינים ובכל המלאכות ובכל המשא ומתן ובכל הדברים שבעולם שהשם יתברך מזמין לאדם בכל יום ויום בכלם יש בהם רמזים פרטיים כנ"ל. וצריך להגדיל דעתו ולהסתכל על זה היטב להבין רמזותיו של השם יתברך:

ב. אך צריך לזהר לצמצם דעתו שלא יעמיק מחשבתו בזה יותר מדאי שלא יצא מגבול הקדשה. דהינו שלא תשוטט מחשבתו על-ידי-זה לחקירות ובלבולים רק לפי שכל האנושי שלו בן יגדיל דעתו ומחשבתו בזה. וכן לא יסתכל בזה למעלה ממדרגתו:

ג. אפלו מי שידע ומבין הרמזים מכל הדברים אפלו מדברי חל אף-על-פי-כן אסור לו לעסוק רק בדברי חל (משני טעמים המבארים בפנים) אלא גם הוא צריך שיהיה לו הסתפקות להסתפק רק בהכרחיות. כי אלו שאין להם מדת ההסתפקות ומנהיגים את ביתם בגדולות דוקא בנהוג עכשו בעוונותינו הרבים בהרבה אנשים, עליהם נאמר: "מארת ה' בבית רשע" (משלי ג' לג). כי לעולם חסר להם הרבה כמו שכתוב: "ובטן רשעים תחסר" (שם י"ג לג). אבל בצדיקים שיש להם הסתפקות במה שחננים ה' כמו שכתוב: "צדיק אוכל לשבע נפשו" (שם) אצלם הוא אור מלא ונשפע על ידם כל ההשפעות טובות:

שיחות מוהר"ן

ספר שיחות מוהר"ן אות - קפה

והכלל שלכל אחד ואחד ציוה הנהגות מיוחדות כפי מה שהיה צריך לתקן מה שפגם וכפי שורש נשמתו. ויש הנהגות כלליות שציוה לכל המקורבים שלו כנ"ל. ויש הנהגות שהיה כלליות לכמה וכמה אנשים ויש הנהגות שהיו מיוחדות לכל אחד ואחד ביחוד:

וכן בענין הזמן, יש הנהגות שציוה לנהוג אותם כל ימי חייו, כגון לימוד הפוסקים שעל זה הזהיר בפרוש לנהוג זאת כל אחד ואחד כל ימי חייו, ויש הנהגות שהיו תלויים בזמן, שבזמן זה ציוה לנהוג הנהגה זו, ובזמן אחר ציוה הנהגות אחרות וכנזכר לעיל. וכל הנהגות שציוה אפילו הנהגות שהיו נראים כדברים פשוטים, לא היתה שום הנהגה על פי פשוט כי היה לו, וזכרנו לברכה, בזה כמה וכמה סודות נסתרות ונוראות מאד. אבל לנו לא גילה שום דבר. רק ציוה לעשות הדבר בפשיטות והוא עשה בזה מה שעשה:

ואמר בפרוש בזה הלשון: כל הנהגה והנהגה שאני מצוה לעשות הוא סגולה, ותיקון. ומועיל על מה שעבר, ועל העתיד, ולאחר ההסתלקות של האדם, ולימות המשיח, ולתחיית המתים, ולעתיד לבוא: (המשך יבוא)

חיי מוהר"ן

ע

(יא) שייך לשיחות שאחר סיפורי מעשיות (שיחות הר"ן ע"ד) מה שכתוב שם שצריכין בתפלה לעשות לעצמו רוגז וכו', ואמר שזה בחינת (קדושין ל'): לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, ירגיז דיקא לשון רוגז, שצריכין לעשות לעצמו רוגז בקדשה כנ"ל לענין תפלה:

עא

(יב) שייך ללקוטי מוהר"ן שאצל המעשיות (שיחות הר"ן פ"ט) למאמר המתחיל דע שיש חבילות וכו' וחסר שם משורה ט' עד שורה ה' שבדף י"ד הסמוך וכן צריך להיות מעביר ראשון ראשון היינו עוון ראשון שבכל חבילה (ובזה מדייק מאד לשון ראשון ראשון. כי על פי פשוטו תמוה איך שייך שתי פעמים ראשון כי אין ראשון אלא אחד, אך על פי הנ"ל מדייק היטב כי הינו עוון ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה כנ"ל) ואזי כשהקדוש ברוך הוא מעביר עוון ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה, שכל שארי העוונות שבכל חבילה וחבילה היו תלויים ונגזרים אחר העוון הראשון שבכל חבילה וחבילה כנ"ל. ועכשיו שהשם יתברך ברחמיו העביר ובטל העוון ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה, ועתה מהיכן יקבלו שאר העוונות של כל חבילה וחבילה חיות, מאחר שנתבטל ונפסק שרשם שהוא העוון הראשון שבכל חבילה וחבילה כנ"ל. ואזי שארי העוונות שבכל חבילה וחבילה שבים אל השם יתברך ובאים אל השם יתברך שיתן להם חיות, ואזי השם יתברך בעצמו נותן להם חיות, ונפטר האדם מהם כי אין צריך ליתן להם עוד חיות עכשיו אחר שזכה לעורר רחמיו יתברך להעביר ראשון ראשון וכו' כנ"ל. כי עכשיו שבו שארי העוונות להשם יתברך ומקבלים ממנו יתברך בעצמו חיות.

וזהו בחינת (תהלים נ"א): "אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו". דרכיך, זהו בחינת השלש עשרה מדות כמו שכתוב (שמות ל"ג): "הודיעני נא את דרכיך". והראה לו הקדוש ברוך הוא השלש עשרה מדות של רחמים, הינו כשלומדים לעשות ולקיים השלש עשרה מדות הנ"ל. אז הקדוש ברוך הוא מעביר ראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה כנ"ל, אז וחטאים אליך ישובו הינו שהחטאים הנשארים שבכל חבילה וחבילה אליך ישובו, כי חוזרים ושבים להשם יתברך לקבל חיות מהשם יתברך בעצמו מאחר שנפסק שרשם שהוא העוון הראשון ראשון שבכל חבילה וחבילה, שהקדוש ברוך הוא העבירו על ידי השלש עשרה מדות של רחמים. אך מאזי הקדוש ברוך הוא נותן להם חיות וכו':

ליקוטי עצות

ספר לקוטי עצות - ערך יראה ועבודה

יג. עקר כל הדברים הן ההתחלה, כי כל התחלות קשות, מחמת שיוצא מהפך אל הפך, אבל אחר ההתחלה הוא נכנס מעט בהרגל ואין קשה עליו כל כך. ועל כן העבודה והיראה של האדם בכל יום הוא כפי ההתחלה. כי בכל יום צריך לחזור לאחוריו לקבל כח מההתחלה שאז היה קשה עליו ביותר, כנוצר לעיל. על כן צריך להתחיל בכל פעם מחדש. וכן כשבא אצל הצדיק, צריך שיבוא בכל פעם מחדש כאלו לא היה עדין אצל הצדיק כלל, ועכשיו הוא בא מחדש, לא כמו שמכבר היה אצל הצדיק. כי צריך להתחיל בכל פעם מחדש. כי פן ואולי לא היה התחלתו כראוי ואם כן גם כל עבודתו אינה בשלמות כראוי, כי הכל כפי ההתחלה, כנוצר לעיל. על כן צריך להתחזק לעורר לבו להתחיל בכל פעם מחדש בכח התלהבות גדול ובהתגברות חדש לעבודתו יתברך, כאלו לא התחיל עדין מעולם, כדי שתהיה עבודתו כראוי כפי כח ההתחלה, כנוצר לעיל. וכן בכל פעם צריך לחשש חששא זאת, פן לא התחיל עדין כראוי. ויתגבר להתחיל מעתה מחדש ולבוא אל הצדיק. וכן בכל פעם וכנוצר לעיל (סב, בסוף):

יד. על ידי יראה ואהבה מולידין ומגדלין הנפש החדשה הבאה להאדם [עין כבוד] (סז, ז):

טו. כשאין האדם מסתכל על התכלית, למה לו חיים (רסח):

טז. כלל גדול בעבודת ה', שלא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום שעומד בו, הן בעסק הפרנסה והצטרפותו צריך, שלא יחשב מיום לחברו כמובא בספרים, וכן בעבודת ה' לא ישים לנגד עיניו כי אם אותו היום ואותה השעה לבד. כי כשרוצין לנכנס בעבודת ה', נדמה להאדם כאלו הוא משא כבד ואי אפשר לו לשא משא כבד כזאת. אבל כשיחשב שאין לו רק אותו היום, לא יהיה לו משא כלל. גם שלא ידחה מיום ליום, לאמר, מחר אתחיל; מחר אתפלל בכונה ובכח כראוי וכיוצא בזה. כי אין לו להאדם בעולמו כי אם אותו היום ואותה השעה שעומד בו. כי יום המחרת הוא עולם אחר לגמרי. היום אם בקולו תשמעו, היום דיקא (רעב):

יז. כל מצוה ומצוה שהאדם עושה בזה העולם על ידי זה נעשין נרות לחפש בהם בגנואי דמלכא אחר הסתלקותו. אשרי הזוכה לזה, כי זה תכלית כל תענוגי עולם הבא (רעה):

יח. עקר השלמות הוא היראה. ויש שני מיני יראות, יש מי שהוא ירא מה', מגדולתו ורוממותו בגין דאיהו רב ושלטי, ועל ידי יראה זאת אשתלים שמא קדישא דקודשא בריך הוא. ויש יראה למטה ממנה הינו שבא ליראה על ידי יראות התחתונות, על ידי שירא מחיה או משר או מאיזה פחד אחר, על ידי זה הוא נזכר ובא ליראת ה', ועל ידי יראה זאת נמשך השפעות בעולם. וצריך לעשות כלי לקבל השפע. וזה נעשה על ידי ההשתוקקות והרצון לנסע לצדיקי אמת שעל ידי זה נעשה רשם הכלי, ואחר כך כשבא אליו, נעשה הכלי. וכל מי שיש לו יגיעות ומניעות יותר בתחלת ההתקרבות והוא משברם, על ידי זה יש לו כלי גדול ביותר. [ועין מניעות] (קפה):

יט. איש הישראלי נברא, שיהיה לו ממשלה על המלאכים, וזה התכלית והסוף של ישראל. וצריך כל אחד לראות שיבוא לזה התכלית. אבל המלאכים מתקנאים מאד באדם כזה שיש לו ממשלה עליהם, על כן צריך לשמר עצמו מאד, ולראות שיהיה לו כח לעמד בממשלה זו, שלא יפילו אותו, חס ושלום, על ידי קנאתם בו (ח"ב א, א):

כ. על ידי תאות ממון ותאות משגל ותאות אכילה נפסד ונפגם היראה שבלב. והתקון לזה הוא לכבד את השלש רגלים ולקבלם כראוי [עין ביום טוב]. ועל ידי זה מתקנין היראה. ועל ידי היראה זוכין להמשיך השפעות הנבואה. ועל ידי זה זוכין לתפלה בשלמות ולרפואה. ועל ידי זה יכולין לקשר עצמו לשרשי נשמות ישראל, ועל ידי זה נצולין מקנאת המלאכים הנ"ל, ותתקין ממשלתו עליהם (שם ד ה):

שבחי הר"ן

בהיותו בימי קטנותו בא על דעתו לפרוש מהעולם ורצה לשבר תאות אכילה, אך עדיין היה בשכל קטן ונדמה לו שזה אי אפשר שיניח מאכילתו כפי מה שהיה רגיל לאכל בבקר ובצהרים וכו'. על כן ישב עצמו שיהיה בולע כל מה שיאכל דהיינו שלא יהיה לו עס מה שיאכל רק יבלע כמות שהוא כדי שלא ירגיש שום טעם באכילתו. ועשה כן ועלה נפיותו בצווארו שקורין (גישוואלין). ואמר שהיה אז רק בן ששה שנים. והנהגה זו שמעתי לדבר גדול מצדיק גדול מאד מאד שנהג כך שהיה בולע אכילתו בלי לעיסה, אך הוא זכרוננו לברכה נהג כך בהיותו בן ששה שנים:

ספר שבחי מוהר"ן אות - ב

גם בהיותו יושב לפני רבו ללמוד בימי קטנותו היה רוצה תמיד לקיים (תהלים ט"ז ח): "שויתי ה' לנגדי תמיד" והיה מתייגע לציר נגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, ומחמת שהייתה מחשבתו טרודה בזה לא היה יודע מה שלומד והיה רבו כועס עליו. ואף על פי כן כל ימי ילדותו היה עושה עניני מעשה נערות הרבה מאד דהיינו עניני שחוק וקפיצות וטיוול שקורין (פאר שייט) והיה רגיל בזה מאד:

ספר שבחי מוהר"ן אות - ג

אחר כך נתגדל יותר וכשנעשה בר מצוה (ב) קרא אותו דודו הרב הקדוש מורנו אפרים זכר צדיק לברכה (ג) אב בית דין דקהילת קודש סידילקוב ואמר לו הפסוק (תהלים ב ז): "אני היום ילדתיך". (כי זה נאמר על היום שהאדם נעשה בר מצוה כמובא בספרים [עין רש"י שם, זהר חדש י]) ואמר לו קצת מעט דברי מוסר והיה יקר בעיניו מאד מאד (תהלים קי"ט): "כמוצא שלל רב". אחר כך נכנס לחופה (ד) ותקף ביציאתו מן החופה היה מתלהב מאד ומתגעגע מאד לעבודת השם יתברך ונכנס בעבודת השם מיום אל יום:

ספר שבחי מוהר"ן אות - ד

גם בימי קטנותו התחיל להתמיד מאד מאד בלימודו, והיה משלם להמלמד מכיסו שלשה גדולים בעד כל דף גמרא (ה) שהיה לומד עמו מלבד השכר למוד שהיה אביו משלם להמלמד היה הוא בעצמו, זכרוננו לברכה, נותן להמלמד משלו שלשה גדולים בעד כל דף ודף כדי שהמלמד יכריח עצמו ללמד עמו הרבה דפין גמרא בכל יום. וכן היה שהיה המלמד לומד עמו כמה וכמה דפין בכל יום ויום והוא היה משלם לו כנ"ל ג' גדולים בעד כל דף ודף מלבד השכר למוד:

ספר המידות

ספר המידות - ערך למוד

- סז. בנקל להבין איזהו ענין כשהוא במקום גבוה, דהיינו בהר או מקום אחר:
- סח. התעוררות בבקר ללמד - מסוגל לחוש השמיעה:
- סט. על ידי למוד תינוקות של בית רבן נתרבה השלום:
- ע. צריך להתפלל, שיוכה לתלמידים הגונים:
- עא. על ידי דרושי התורה לטובה יכול להביא ישועה:
- עב. על ידי רחב לב יכול להבין דבר מתוך דבר:
- עג. מי שאין לו חשקות ללמד, אל ידבר על שום אדם שום דבר רע:
- עד. אל תלמד אלא אצל ירא שמים:
- עה. על ידי תורה תזכה לשלום:
- עו. כשתאמר תורה לפי מדרגתך ולא למעלה ממדרגתך, על ידי זה הקדוש ברוך הוא יקים צוויך:
- עז. על ידי הכפירות אין לאדם חשקות ללמד:
- עח. על ידי צדקה לשמה תזכה לתורה לשמה:
- עט. על ידי קימת חצות יזכה להבין את התורה ולדרש אותה:
- פ. מי שפסק מדברי תורה לדברים בטלים, תקונו - שיקום חצות:
- פא. מי ששונא את השקר כמו תועבה, יהיה לו חשק ללמד:
- פב. הספר שאדם רשע למד ממנו, אל תלמד ממנו, כי האותיות הם ירשיעו אותו:
- פג. כשאתה שומע תורה או מוסר מאחד ולא נתכבד בלבך, ידוע שהוא אויל:
- פד. התורה - שיש לך הוצאות עליה, על ידי זה לא יהיה שכוח ממך: